

NERAZUMEVANJE – VEDE ALI NEVEDE – NEKE PROFESIJE

PRESLIŠANO – DO KDAJ?

*Budni imajo en sam svet,
 ki je vsem skupen,
 speči pa padejo vsak v
 svoj posebni svet.*

Heraklit

Smo v magičnem obroču in nemočno opazujemo okolico in iščemo krivca za lastno krizo, ki duši dobro voljo preostalih delujočih, ki s pomočjo pozitivne samopodobe premagujejo delovne ovire. Luščenje dejstev povezanih v luči, šola-zdravstvo ne pomeni golote neke stiske – ali pa tudi.

Emerson je dejal, da zmagojo tisti, ki verjamejo, da to zmorejo.

Let nad mojim razmišljanjem

Razmišljam mimo formalnih institucij, torej na »moj način« in na »moj račun.«

Kot temelj razmišljanja so srečanja z različnimi kolegi-cami, ki me vedno ljubeznivo nagovarjajo in sprašujejo, ali bomo učencem končno dali neko strokovno znanje in jih ob tem tudi temeljito vzgojili za zahtevne medčloveške odnose v zdravstvu.

Kritična puščica je vedno naperjena v strokovne predmete, v znanje kirurgije in internih bolezni. Običajno je zadnji stavek kratak in se konča z vzdihom: Katastrofa!

Ker nisem samo opazovalka, ampak sem aktivno vključena v vzgojno-izobraževalni proces, hkrati pa tudi poznavalka kadrovskih razmer v Kliničnem centru, me taka srečanja dodatno spodbujajo k občasnim pisnim reakcijam.

Malo odgovorov na veliko vprašanj

S pomočjo veljavne zakonodaje (in kodeksa etike) je trasirana izobraževalna pot. Program zdravstveni tehnik, ki velja od leta 1993, se kajpak razlikuje od predmetnika za medicinske sestre ambulantno bolnišnične smeri izpred dvajsetih let.

Ker so veljavni programi in predmetniki skrbno zbrani v celoto, je možnost ogleda dostopna vsem, ki jih to zanima.

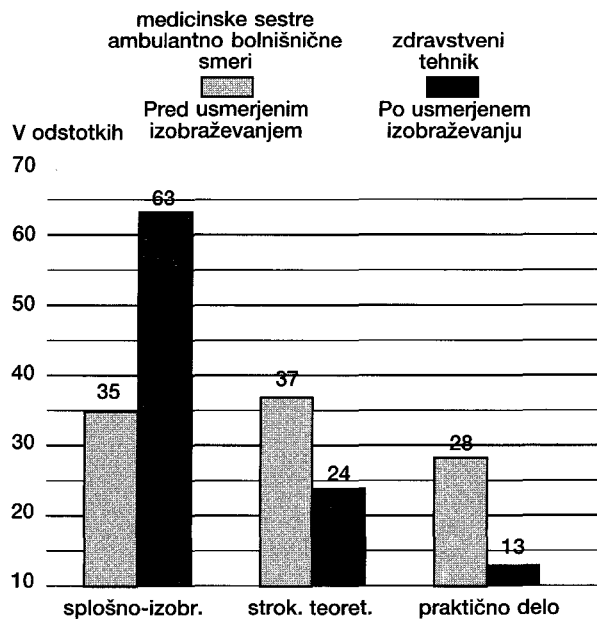
Prikazala bom samo segment te celote – strokovne predmete in praktični pouk v razmerju do splošno izobraževalnih predmetov.

Predmet osnove predkliničnih predmetov vključuje vsebine mikrobiologije in epidemiologije in somatologije.

Predmet osnove kliničnih predmetov vključuje vsebine patologije in patološke fiziologije z osnovami interne medicine. Predmeta sta ocenjena z eno oceno. Predmeta osnove kirurgije in pediatrije sta ocenjena z eno oceno.

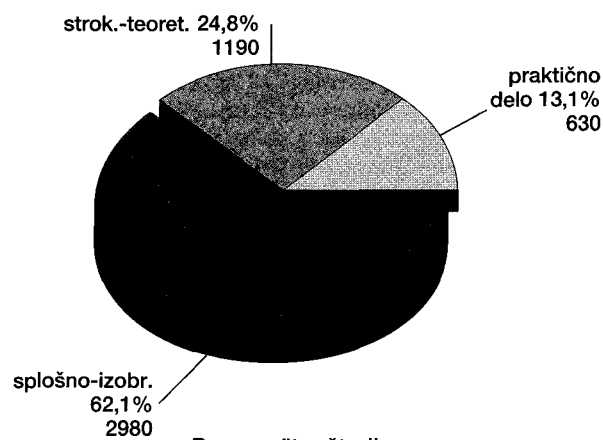
Sprašujem se, ali bi profesorji naravoslovnih predmetov mirno dovolili, da bi fiziko in matematiko ocenili z eno oceno z utemeljitvijo, da je preveč predmetov. Saj to je zelo enostavno, mar ne?

RAZMERJE ŠTEVILA UR V PREDMETNIKU

Pripravila: Pjerina Mohar

RAZMERJE ŠTEVILA UR V PREDMETNIKU
 VIP – zdravstveno varstvo

Razporeditev števila ur

Pripravila: Pjerina Mohar

Učenec-dijak kot zlahten »material«

Vedno si predstavljam učenca kot drago kovino ali kamen, ki je še v naravni – »surovi« obliki. Obdelava dragih kamnov poteka v lepih prostorih, v miru in tišini. Oblikovalec pa ima rad svoje delo in skuša »vdahnuti« določeno obliko in všečno podobo z visokim sijajem.

Pri vzgoji in izobraževanju naših učencev sodelujejo z roko v roki šola in zdravstvene organizacije (jasno, ljudje). Množice kolegic in drugih sodelavcev opravlja poleg osnovnih delovnih nalog tudi pedagoško poslanstvo. Ko učenec pridobiva prve izkušnje z bolnimi, želimo, da ima ob sebi dobrega mentorja.

Z osipom kadra v bolnišnicah se počasi »osipa« tudi moč za dodatne zadolžitve, ki niso finančno ovrednotene. Mislim, da moramo z vso odgovornostjo zahtevati, da bodo tako občutljivi »projekti«, kot sta vzgoja in izobraževanje bodočih zdravstvenih tehnikov in medicinskih sester – uspeli.

Za lastno profesijo moramo določiti nekatera pravila – daj–dam, predvsem pa utrditi spoštovanje do vzgoje in izobraževanja lastnega kadra. Učenci od prve ure dalje pri praktičnem pouku nabirajo vzorce, ki jih bodo v življenju bogatili ali pa siromašili.

Gibalo vsake dejavnosti je motiv

Motivirati mentorje-učitelje za temeljne potizivne tradicije, s pomočjo lastne strokovne rasti v vertikali, doseči samostojnost, ki bo gonilna sila za spodbujanje intelektualnih procesov učencev.

Predvsem pa je nujno:

- ovrednotiti delo medicinske sestre-mentorja na oddelkih. Misel, da so mentorji nujno zlo ter da nimajo drugega dela (ali pa ne znajo kaj pametnega početi) kot da se ukvarjajo z učenci, izhaja iz »strupene« pedagogike;
- skrbeti za kontaktno kulturo. Učenci so občutljivi za vse odtenke komuniciranja. Predmet o osnovah omenjene večšine bi morali imeti že v srednji šoli;
- zahtevati, da učenci 2. letnikov opravijo »prve korake« v bolnišnici pod vodstvom šolske učiteljice zdravstvene nege. Prvo srečanje z bolnimi in osebjem je običajno usodno v negativnem smislu, ali pa daje pozitiven vzorec, ki mu sveti kot svetilka na temni poti.

Po takem vodstvu so »delno« pripravljene na počitniško delo, ki jih zelo vznemirja in vabi (finančni stimulans). V nasprotnem primeru so učenci kot nepopisan list papirja, na katerega lahko pišejo različno vsebino zdravstvene nege.

Menim, da bi kljub vsem dilemam o primerni starosti, učenci 2. letnikov lahko (mirno) opravljali praktični pouk pri bolnikih v določenih zdravstvenih organizacijah. Delovni optimizem lahko pridobijo samo v majhnih skupinah. Skupina 12 učencev je pedagoški »spodrselj«, ki je povezan z denarjem; zelo zgodaj je treba zbuditi odgovornost za lastno učenje in samopomoč.

Premisliti, kako ocenjevati dosežke pri praktičnem delu. V praksi je ocenjevanje številčno. Z opisnim ocenjevanjem

bi prišla do izraza mentorjeva angažiranost, ker bi moral temeljito poznati vsakega kandidata. Izrazito uspešni učenci pa bi bili stimulirani za svojo prizadevnost.

Določiti možnost pozitivne selekcije učencev ob vpisu in seveda tudi v višjih letnikih. Nekateri učenci zelo trpijo, ker ne najdejo zadoščenja in smisla pri praktičnem delu. Izrazito jim je odveč vsako strokovno delo, ki je vezano na najosnovnejša opravila pri bolniku. Zaradi tega so nemirni in prepričani, da jih zdravstvo izkorišča ter odklanja pozitivne izkušnje za nadaljnje delo. Ker imamo ustrežnejše šole, predvsem pa gimnazijo, menim, da predlog za prešolanje takih učencev ni »greh«.

Trdoživost nekega stanja

Zdravstvene šole so kot živa, zdrava studenčnica, ki napajajo zdravstvo. Če voda teče po ekološko oporečni zemlji, če je onesnažena, priteče taka tudi do črpališča. Nehote povzroča motenje – atmosferske motnje v timu. In ker je voda potrebna, doteka naprej in povzroča negotovanje zaradi slabe kakovosti. Žal se zgodi, da izvir tudi usahne ali pa ga zasuje zemeljski plaz. Takrat razni ljudje razmišljajo o dovozu vode v cisternah.

Dobrodošla je tudi taka, ima pa »svojo« ceno. Šele takrat smo pripravljene plačati visoko ceno, pretrpeti (vse) muke prevoza, da o kakovosti ne govorim.

Neverjetno, kako prezirljivo obravnavamo naravne domače lepote.

Naša šola v Ljubljani ima že utrjeno tradicijo, da se na določeno dobo z določenim dekretom seli iz starih v stare prostore. Medtem se delovni kolektiv razdružuje in na novo združuje. Zgrajenih je že veliko srednjih šol za populacijo, ki niso tako občutljivo naravnane v prihodnji poklic.

Naši učenci si brez higienskih pogojev, v starih učilnicah in kabinetih, »nabirajo« znanje o tem, kako naj bi bilo, če bi... (imeli vsaj dovolj umivalnikov za umivanje rok, ki je osnovna potreba in pri zdravstvenih delavcih »hiba«, če nimajo privzrojene navade).

Učenci, ki običajno prihajajo iz lepših šol – osemletk, imajo opazke in grenak priokus, da so postali obrobnji. Podobno velja na praksi, kjer so priče pogovorov kolegic, ki jim večkrat zaradi lastne delovne »pregretosti« in utrujenosti svetujejo »beg v svet« ali beg iz poklica.

Z vsemi dobronamernimi pedagoškimi nasveti skušamo omiliti njihovo stisko in jih prepričati o nasprotnem.

Do kdaj?

O resnici

Ko razmišljam o resnici, se mi ta prikazuje v raznih podobah: ima svetlo in temno stran, je mavrična z odtenki, je taka kot jo želimo videti in nam dopadljiva, ali pa grdo okrušena. Lahko jo je samo pol, včasih pa je ponujena v zrnju.

Včasih je v obliki cveta – marjetice. Ko jo vrtim v rokah in trgam posamezne venčne liste, si govorim: »Imam prav, nimam prav« itn., do zadnjega. Ko držim golo steblo, imam občutek krivde, ker imam profesionalne dvome.

Zadnje čase je to moda in neke vrste nalezljiva bolezen. Neverjetno, kako mediji švigajo s svojimi izjavami in kako take izjave ljudje v šopkih nabirajo in dodajajo svoje boleče izkušnje. Tako nehote nastane dvom o ljudeh, o dobrem, o poštenju, o sosedih in o lastnem ravnanju.

Temu smo priča tudi mi, smo del tega življenja.

Ena snežinka ne prinese zime, ena lastovka ne pomladi, ena strupena beseda pa lahko...

Pri praktičnem pouku srečujem različne bolnike. Mislim, da se v tistih skopih urah lepo razumemo. Z učenci iščem prijetne poti, ki vodijo k dobri volji.

Opisala bom utrinek s srečanja z zelo izobraženim bolnikom. Ko sem stopila v bolniško sobo, me je premeril z višine in fiksiral pogled ter me molče opazoval. Dobrovoljno sem se pogovarjala z bolniki in tudi z njim.

Na moje besede je z močnejšim udarnim tonom razložil svoje videnje o medicinskih sestrah. »Vaše delo je zelo preprosto. Nič vam ni treba razmišljati. Preprosto, če rečem: »Prinesi kahlo«, ali »Odnesi kahlo«. Zato ni potrebno posebno znanje. Jasno, da je treba imeti nekaj dobre volje in nasmešek, ampak taki se že rodite. Zakaj toliko »gnjavaže« okoli osnovnih stvari. Tempo dela je jasen...«

Res je in tako tudi učimo, morda ne tako »trdo«, ampak vseeno se zelo zavedamo intimnih zadreg, ki so v bistvu najmočnejše, kadar je kdo odvisen od drugih.

Stresla sem se ob besedah, ki so bile precizno preiščene, ciljane in usmerjene na »kahlo«, o kateri moramo tolikokrat poslušati. Nekateri nam jo pripisujejo kot blagovno znamko.

Vso svojo strenirano dušo sem potiskala navzdol, ker so mi nehote besede vrele v besedišče, ki ni bilo vredno mojega imena.

Seveda to je bil povod, vzrok pa je globlji in se žal tiho in rušilno plazi v naših vrstah.

Resnica neke profesije

Naša vzgoja nam ne dovoljuje hoje po robu – vedno moramo stati dostojanstveno in gotovo v svoji pokončni drži. Nismo se naučili borilnih veščin, ne pisnih ne verbalnih. Poznamo sicer boj za druge (bolnike) in smo prepričani, da je to dovolj. In tako gre iz dneva v dan. Živali v gozdu in tudi v mestih zaznajo svarilne znake predpotresnih sunkov in milo spuščajo živalske krike. Tudi mi imamo razvite take občutke, vendar ko kličemo na pomoč se naši klici v množici jakostno močnejših klicev izgubijo ali pa ostanejo v neki prikriti varnostni razdalji.

Zelo tekočito razmišljajo tudi drugi, posebno tisti, ki poklicno delajo z ljudmi in za ljudi. Pogosto so dileme, kako so rangirani poklici in kakšen klin na lestvici jim prisodi družba – država. Morda bi v celoti navedla tako razmišljanje.

Hoyle (1989) navaja:

Profesionalec ali pripadnik profesije:

- opravlja pomembno družbeno funkcijo;
- njegovo delo terja visoko raven znanja in specifičnih spretnosti;
- deležen je daljše visokošolske (in podiplomske) izobrazbe, ki temelji na obsežnem, za to profesijo specifičnem korpusu znanj;
- med šolanjem dobi tudi osnove profesionalne etike, zlasti v odnosu do klienta in njegovih interesov;
- pričakuje se, da bo uspešno deloval tudi v nepredvidljivih problemskih situacijah, ki se jih ne da reševati rutinsko oziroma po receptu;
- izpolnjuje se tudi z izkušnjo – z razmišljajočo analizo praktičnih izkušenj in z njihovim soočanjem z obstoječo teorijo;
- v izbiri postopkov je deležen znatne mere svobode oziroma avtonomije;

- prek profesionalnih organizacij zastopa svoje interese nasproti državi oziroma javnosti ter tudi varuje visok nivo profesionalnih storitev. S kontrolo standardov vstopa v študij oziroma v poklic;

- uživa razmeroma visoko stopnjo ugleda in plačila.

Nekateri razlikujejo tu med »omejeno« in razširjeno profesionalnostjo, prva se nanaša na delovanje v stiku s klientom (bolnikom, učencem), druga pa ima širše delovanje: vpliv na politiko (zdravstveno, šolsko), poseganje v javne debate in procese prek strokovnih društev (prof. dr. Barica Marentič-Požarnik).

Katere oznake imamo mi?

Ali lahko preprosto zahtevamo: Spoštujte nas!

Nekaj zanesljivo vemo (delo mora biti kakovostno opravljeno), ne glede na to ali sta dve kolegici v službi ali pa pet (kolikor zahteva normativ). In tako iz dneva v dan.

Porazom navkljub!

Nekatere kolegice z glasnim ali prikritim odporom zavračajo obvezno članstvo v našem združenju, Zbornici zdravstvene nege. Preprosto ne čutijo pripadnosti in pripravljenosti, da bi končno elemente naše profesionalne nemoči spremenile v moč. Zbornica zdravstvene nege ni ena oseba ali skupina oseb s čudežno palico.

Prihodnost je v »superviziji«, kot zadovoljstvo partnerstva v dobrem in slabem, v premagovanju stresov s prečiščeno komunikacijo.

Naše dragoceno znanje ne sme ponikniti v zadovoljstvo tistih, ki ne cenijo naših vsakodnevnih naporov.

Namesto sklepa ali zgodba o izginulem zaupanju

Če se bo nadaljeval neustvarjalni mir in ne bo potrebne »revitalizacije« zdravstvene šole, bodo negovali bolnike ljudje z dvomljivo osnovno vzgojo in naveličano rutino. Kaj je rutina, pa že lahko občutimo.

Morda pa bodo zopet prevzele krmilo sestre usmiljenke (nune), ki imajo posluš za človeško stisko in zgodovinsko tradicijo.

Družba se mora zdaj in takoj odločiti, kaj hoče in kaj zmore.

Po izkušnjah sodeč lahko trenutno računamo na najslabše. Takrat pa bo lahko podobnost »negovalcev« z ljudmi, ki nastopajo v dvomljivih (kriminalnih) filmih zgolj slučajna.

Marjeta Rupar